

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Tržaška cesta 21, 1000 Ljubljana

T: 01 478 83 99
F: 01 478 83 31
E: gp.mnz@gov.si
www.mnz.gov.si

Urad Vlade RS za komuniciranje
gp.ukom@gov.si

Številka: 092-29/2014/2
Datum: 4. 2. 2014

Zadeva: Predlagam. vladi predlog št. 5198: Kraja proračunskih sredstev naj bo kaznovana enako kot davčna utaja
Zveza: Vaš dopis številka: 092-373/2013/1 z dne 3. 12. 2013

V zvezi s prejetim predlogom št. 5198, ki se nanaša na kršitev delovnih obveznosti javnih uslužbencev in oškodovanje javnih sredstev, vam posredujemo naslednji odgovor.

Uvodoma pojasnjujemo, da so obveznosti iz delovnega razmerja javnega uslužbenca opredeljene predvsem v dveh sistemskih zakonih, in sicer Zakonu o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 63/07–UPB3, 65/08, 69/08-ZTFI-A, 69/08-ZZavar-E, 74/09 Odl.US: U-I-136/07-13 in 40/12-ZUJF, v nadaljevanju ZJU), ki ureja delovna razmerja v državnih organih in upravah lokalnih skupnosti, in Zakonu o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, v nadaljevanju ZDR-1), ki ureja delovna razmerja v ostalih subjektih javnega sektorja. Prav tako je treba upoštevati, da tako v državnih organih in občinah, kot tudi v drugih subjektih javnega sektorja (javni zavodi, javne agencije, javni skladi) veljajo še področni zakoni, ki tudi urejajo delovna razmerja javnih uslužbencev.

Za javne uslužbenca veljajo določene posebnosti zaradi narave dela, ki ga opravljajo. S svojim delom javni uslužbenec uresničuje javni interes in za njihovo delo se porablja javna sredstva. Javni uslužbenec izvršuje javne naloge zaradi zadovoljevanja javnega interesa, kar mora upoštevati pri opravljanju svojega dela. Obveznosti javnih uslužbencev so po ZJU opredeljene tako, da je predvsem poudarjena strokovnost, etičnost, pravilnost in smotrnost dela javnega uslužbenca, pri čemer izpostavljamo predvsem naslednja načela sistema javnih uslužbencev:

- **načelo častnega ravnanja** (10. člen ZJU), v skladu s katerim javni uslužbenec pri izvrševanju javnih nalog ravna častno v skladu s pravili poklicne etike;
- **načelo odgovornosti za rezultate** (13. člen ZJU), po katerem javni uslužbenec odgovarja za kvalitetno, hitro in učinkovito izvrševanje zaupanih javnih nalog;
- **načelo dobrega gospodarja** (14. člen ZJU), na podlagi katere mora javni uslužbenec javna sredstva uporabljati gospodarno in učinkovito, s ciljem doseganja najboljših rezultatov ob enakih stroških oziroma enakih rezultatov ob najnižjih stroških.

Temeljna obveznost javnega uslužbenca je opravljanje njegovega dela, ki ga mora opravljati skladno s predpisi, kolektivno pogodbo, pogodbo o zaposlitvi, splošnimi akti organa in kodeksom etike javnih uslužbencev (93. člen ZJU).

Javni uslužbenec mora pri svojem delu upoštevati tudi kodekse (poklicne) etike, kot zbir etičnih in moralnih pravil, ki zavezujejo javne uslužbence oziroma pripadnike določenega poklica, in sicer:

- Kodeks ravnanja javnih uslužbencev (Uradni list RS, št. 8/01), ki ga je sprejela Vlada Republike Slovenije;
- Kodeks etike javnih uslužbencev v državnih organih in upravah lokalnih skupnosti (št. 0130-5/2011/1, z dne 11. 4. 2011), ki ga je sprejel Uradniški svet. Ta kodeks izhaja iz tradicije in vrednot delovanja javne uprave, ki mora delovati zakonito in v javno dobro. Kodeks ne predstavlja seznama pravil (norm), ampak je oblikovan kot skupek vodil, osnovnih smernic in minimalnih standardov, ki naj bi jih javni uslužbenci upoštevali pri svojem delu. Temelji na vzajemnem spoštovanju javnih uslužbencev, tako do sodelavcev, kot tudi do notranjih oziroma zunanjih strank. Namen kodeksa je, da se javnim uslužbencem predstavijo vodila delovanja, ki jih je možno razumeti v najširšem smislu ob predpostavki spoštovanja zakonskih načel ter splošnih pisanih ali nepisanih etičnih standardov. Kodeks vsebuje splošno veljavna načela etičnega ravnanja javnih uslužbencev, ki so jim v pomoč in oporo v vseh aktivnostih njihovega delovanja. Kodeks vsebuje tudi nekaj vodil, ki javnega uslužbenca omejujejo pri njegovem delovanju (npr. 7. vodilo, ki določa omejitve glede sprejemanja kakšnih ugodnosti, ki bi lahko imele vpliv na odločitve javnih uslužbencev). Po ZJU kršitev Kodeksa pomeni tudi lažjo disciplinsko kršitev;
- drugi kodeksi, kot npr. kodeks v Policiji, idr.

V zvezi s predlogom predlagatelja, po katerem naj javni uslužbenci za svoje prekrške odgovarjajo, je treba upoštevati, da je odgovornost za zakonito in smotrno delovanje javnih uslužbencev v naši pravni ureditvi že urejena (disciplinsko, kazensko in materialno), ne samo na ravni najvišjih javnih uslužbencev, pač pa tudi pri delu vseh ostalih javnih uslužbencev.

Javni uslužbenci so v skladu z veljavno ureditvijo za nepravilno delo že sedaj lahko poklicani na odgovornost oziroma so ustrezno sankcionirani. Zakonodaja omogoča, da se ob ugotovljenih kršitvah pri opravljanju dela javnih uslužbencev uveljavijo tudi sankcije, ki jih zakonodaja daje za te primere na voljo, in sicer uveljavljanje disciplinske, odškodninske in kazenske odgovornosti.

Glede **disciplinske odgovornosti** se za javne uslužbence uporablja splošna ureditev iz ZDR-1 ter kolektivnih pogodb, saj ZJU ne vzpostavlja posebne ureditve. Disciplinska odgovornost je opredeljena v 172. členu ZDR-1. Tako je delavec dolžan izpolnjevati pogodbene in druge obveznosti iz delovnega razmerja. Za kršitev teh obveznosti je delavec disciplinsko odgovoren.

Javni uslužbenec lahko poleg disciplinske odgovornosti odgovarja tudi za **prekršek in kaznivo dejanje**. Vse te odgovornosti ne izključujejo disciplinske odgovornosti. Kazenski zakonik (KZ-1) v šestindvajsetem poglavju določa »Kazniva dejanja zoper uradno dolžnost, javna pooblastila in javna sredstva«, ki se nanašajo na naslednja kazniva dejanja uradnih oseb oziroma javnih uslužbencev: Zloraba uradnega položaja ali uradnih pravic (257. člen); Oškodovanje javnih sredstev (257.a člen); Nevestno delo v službi (258. člen); Ponareditev ali uničenje uradne listine, knjige, spisa ali arhivskega gradiva (259. člen); Izdaja tajnih podatkov (260. člen); Jemanje podkupnine (261. člen); Dajanje podkupnine (262. člen); Sprejemanje koristi za nezakonito posredovanje (263. člen); Dajanje daril za nezakonito posredovanje (264. člen); Kršitev človeškega dostojanstva z zlorabo uradnega položaja ali uradnih pravic (266. člen); Izsiljevanje izjave (267. člen) in Protipravna prilastitev stvari ob preiskavi ali izvršbi (268. člen). Kazenska odgovornost se ugotavlja pred kazenskim sodiščem. Kazensko sodišče mora oškodovancu omogočiti uveljavitev tudi civilnopravnega odškodninskega zahtevka znotraj kazenskega postopka oziroma ga napotiti na pravdo, kjer uveljavlja odškodnino po OZ in Zakonu o pravnem postopku (ZPP) pred civilnim sodiščem.

Če ima kršitev delovnih obveznosti javnega uslužbenca vse znake kaznivega dejanja, delodajalec lahko javnemu uslužbencu izredno **odpove pogodbo o zaposlitvi**. Nadalje delodajalec odpove pogodbo o zaposlitvi javnemu uslužbencu, za katerega se ugotovi, da je nesposoben za svoj položaj oziroma za svoje delovno mesto. Javni uslužbenec je na podlagi 159. člena ZJU nesposoben za svoje delovno mesto, če ne dosega pričakovanih delovnih rezultatov. Šteje se, da javni uslužbenec ne dosega pričakovanih delovnih rezultatov, če ne opravlja dela v določenih ali dogovorjenih rokih oziroma naloženega dela ne opravlja strokovno in kakovostno.

Odškodninska odgovornost javnih uslužbencev, zaposlenih v državnih organih in upravah samoupravnih lokalnih skupnosti je posebej urejena v ZJU (od 135. do 140. člena). Za izplačano odškodnino za škodo, ki jo je javni uslužbenec na delu ali v zvezi z delom naklepno ali iz hude malomarnosti povzročil tretji osebi, uveljavlja delodajalec, ki je škodo izplačal, regresni zahtevek za poplačilo celotne izplačane odškodnine. Če bi škodo povzročil inšpektor, pa velja še Zakon o inšpekcijskem nadzoru. Za javne uslužbence, ki so zaposleni v javnih agencijah, javnih skladih, javnih zavodih in javnih gospodarskih zavodih, drugih osebah javnega prava, če so posredni uporabniki državnega proračuna ali proračuna lokalne skupnosti, pa se uporabljajo določila ZDR-1 o odškodninski odgovornosti.

Nadalje izpostavljamo tudi obstoječe **posebne postopke glede reševanja pritožb zoper javne uslužbence**, ki se izvajajo na podlagi posebnih zakonov, na primer na podlagi Zakona o policiji (nadzor nad policijskim delom v primeru reševanja pritožb državljanov nad policistovim dejanjem ali opustitvijo dejanja).

Glede na vse navedeno je mogoče ugotoviti, da veljavna ureditev že sedaj omogoča, da se ob morebitnih ugotovljenih nepravilnostih pri izpolnjevanju delovnih obveznosti ugotovi, kdo izmed javnih uslužbencev je odgovoren ter po potrebi uvede in izpelje ustrezen postopek – disciplinski, odškodninski ali celo kazenski.

S spoštovanjem,

mag. Renata Zatler
DRŽAVNA SEKRETARKA